

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2023-08-31

SBN 2023-09-26

Diarienummer SBF-2023-00138

(LIS diarienummer 0528/21)

Handläggare

Sabina Uzelac

Telefon: 031-368 16 79

E-post: sabina.uzelac@stadsbyggnad.goteborg.se

Inriktningsbeslut gällande gångtunnel mellan station Korsvägen och Svenska Mässan inom detaljplan för Svenska Mässan nytt höghus Heden 34:16 med flera mot Korsvägen inom stadsdelen Heden

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

Besluta att i kommande granskningsskede för detaljplan för Svenska Mässan nytt höghus Heden 34:16 m.fl. mot Korsvägen inom stadsdelen Heden, föreslagen uppgång till gångtunnel mellan station Korsvägen och Svenska Mässan, tas bort från planförslaget.

Sammanfattning

För kommande granskningsskede gällande detaljplan för Svenska Mässan nytt höghus, Heden 34:16 m.fl. mot Korsvägen inom stadsdelen Heden, föreslås stadsbyggnadsnämnden att föreslagen uppgång till gångtunnel mellan station Korsvägen och Svenska Mässan tas bort från planförslaget.

Syftet med planförslaget är att möjliggöra ett nytt höghus som identitetsbärare och markör i staden för knut- och målpunkterna Korsvägen respektive Svenska Mässan. Genom planförslaget möjliggörs även ombyggnation av fasaden mot Skånegatan med en fasad som kan öppna upp mässhallens bottenvåning, liksom skapa nya verandor för utevistelse. Planen syftar även till att säkerhetsställa och utveckla en god vistelsemiljö i anslutning till Korsvägen. Genom planförslaget kan platsens förutsättningar med miljö- och kulturmiljövärden tas tillvara samtidigt som en inkluderande fasad och platsbildning i två plan kan tillskapas.

Planförslaget innebär att olika funktioner kan inrymmas inom den nya byggnaden, såsom hotell, restaurang, kontor, mässverksamhet och kategoribostäder mm.

Svenska Mässan är sedan 100 år belägen vid Korsvägen och har utvecklats till en internationell mässarrangör av stor betydelse för besöksnäringen i Göteborg. Stiftelsen vill utvecklas vidare genom att utnyttja Korsvägens utökade potential i och med

tillkomsten av Västlänken och Station Korsvägen. Ett nytt torn vid Korsvägen, tillsammans med en ny entré, kommer att förstärka platsen som en viktig destination.

Detaljplanen möjliggör också för en uppgång från en eventuell gångtunnel från blivande järnvägsstation under Korsvägen.

En gångtunnel mellan Västlänkens station Korsvägens mellanplan och Svenska Mässans entré har funnits med som en möjlig åtgärd under en längre period.

Syftet med gångtunneln är att erbjuda en genare koppling från Västlänken till Svenska Mässan och evenemangsområdet.

Utan en gångtunnel på plats kommer fotgängare att färdas via Västlänkens östra uppgång och över spår och körbana för att ta sig till evenemangsområdet. Gångtunneln bedöms framförallt fylla en funktion vid större evenemang där ett stort flöde av fotgängare kan tänkas vilja ta sig mellan Västlänken och exempelvis Svenska Mässan eller Scandinavium.

Ett antal förutsättningar talar mot att behålla gångtunneln i planen:

- I dagsläget finns ingen beslutad finansiering för en gångtunnel (vilket också poängteras i exploateringsnämndens yttrande)
- Det finns KF vägvalsbeslut om att den nya arenan byggs på platsen för nuvarande Vallhallabadet längre öster ut, vilket innebär att troliga gångstråk kommer att ändras, vilket i sin tur kan minska motivet för en extra tunnel vid Korsvägen.
- 2026 ska/planeras Trafikverket lämna ytor så att staden kan påbörja arbete med genomförandet av tidigare antagen detaljplan för Korsvägen. Aktuell detaljplan beräknas inte ha vunnit laga kraft då, vilket skulle innebära att gångtunneln ska genomföras efter delar av Korsvägens färdigställande, vilket i sin tur skulle innebära att nyligen färdigställda delar skulle behöva grävas upp igen.
- Om man oavsett ovan väljer att bygga gångtunnel, måste projekteringen av denna inordnas i övrig projektering av Korsvägen. Tidplanen för denna är i dagsläget inte helt klar, men indikationer ges att det i så fall behöva startas tämligen omgående.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslaget omfattar anslutning och uppgång för eventuell ny gångtunnel under Korsvägen. För denna finns det i nuläget ingen finansiering.

Det finns i dagsläget inte någon finansiering eller planering av en gångtunnel under Korsvägen, fler utredningar krävs innan ett eventuellt beslut om att bygga gångtunneln kan tas.

Av de resenärer som beräknas stiga av och på vid Korsvägen bedömer exploateringsförvaltningen att cirka 10 % förväntas nyttja den relation gångtunneln försörjer. Detta givet att alla fotgängare som ska mot Skånegatan går i tunneln och ingen går i markplan. Exploateringsförvaltningens bedömning är att åtminstone 60 000 resenärer per dygn på Korsvägen då skulle behövas för att gångtunneln skulle kunna anses samhällsekonomiskt lönsam. Trafikverket basprognos visar på ungefär 25 000 resenärer på Korsvägen, andra något fler. Oavsett är gapet stort till att tunneln ska kunna sägas vara samhällsekonomiskt lönsam. Detta givet att tunneln skulle kosta 150 mkr (vid högre investeringskostnad krävs ännu fler resenärer). Så – för att det ska vara motiverat

för staden att gå in i projektet bedömer exploateringsförvaltningen att man maximalt bör ta på sig en kostnad av kanske 50-70 mkr.

Den samhällseliga nyttan av gångtunneln är inte bedömd, men då det nu finns beslut om att den nya arenan byggs på platsen för nuvarande Vallhallabadet längre öster ut, vilket innebär att troliga gångstråk kommer att ändras, kan motivet sägas minska för en extra tunnel vid Korsvägen.

Osäkerhet och risker

Planförslaget medger en uppgång till en eventuell gångtunnel från blivande järnvägsstation under Korsvägen. Detta utgör en risk då varken genomförbarhet eller finansiering är klarlagda.

Bedömning ur ekologisk dimension

Frågan om gångtunnel ska ingå i planen eller inte, bedöms inte påverka den ekologiska hållbarheten.

Bedömning ur social dimension

För att arbeta in sociala perspektiv och barnperspektiv i detaljplanen har en social konsekvensanalys och en barnkonsekvensanalys (SKA/BKA) genomförts parallellt med planarbetet. Analysen syftar till att inventera platsen, fördjupa kunskapen om planområdets värden och brister samt studera konsekvenserna av planförslaget.

Samspel i den fysiska miljön handlar om platsens förutsättningar att skapa tillit och delaktighet. Planområdet är lokaliserat på en mycket publik plats och många människor rör sig i närområdet. Gemensamma neutrala vistelseytor och trivsamma mötesplatser saknas i dagsläget. Planförslaget möjliggör men säkerställer inte att den här typen av ytor tillkommer.

Aktivitet i markplan på tillkommande byggnad kan bidra till att bryta ner områdets storskaliga karaktär och skapa upplevelser i mänsklig skala. Planförslaget kan därmed få en sammanhållande funktion och knyta samman området mot Skånegatan och Korsvägen, där de nya terrasserna kan bidra med liv och social aktivitet vid Korsvägen.

Planområdet saknar ytor för rekreation, återhämtning och fysisk aktivitet. Tillgången till grönytor med lekmöjligheter behöver säkerställas i närliggande områden. Kopplingen till dessa grönområden från planområdet är viktiga och hindras i dagsläget av trafikbarriärer. Möjligheterna att ta sig till grönområden och till planområdet med cykel eller till fots förbättras i och med det angränsande planförslaget för Västlänken. Aktuellt planförslag för Svenska Mässan anpassas efter Västlänkens utformning för att bidra till bra sammanhängande stråk. Dessutom kan kvartersmark nyttjas som ytterligare yta för gångtrafikanter.

Planområdet har flack, öppen karaktär och goda förutsättningar för tillgänglighet och överblickbarhet. Samtidigt identifieras korsningspunkter mellan trafikslag som en säkerhetsrisk.

Frågeställningarna ovan bedöms inte vara avgörande för beslut om gångtunnel, men hänger samman med säkerställande av framtida stråk och kopplingar.

Bilagor

Övriga handlingar

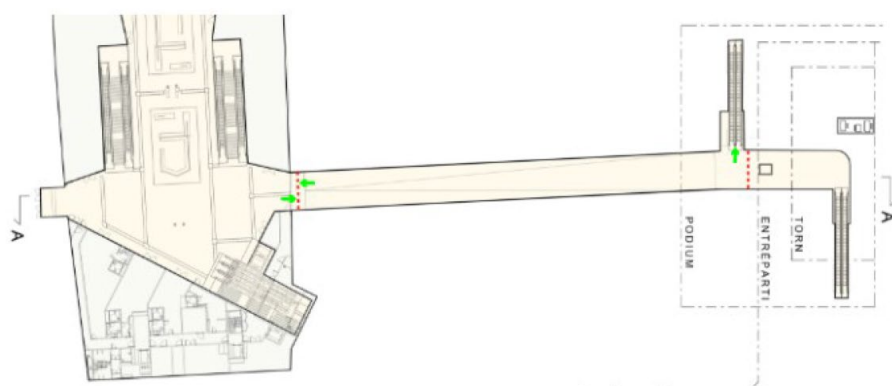
1. Information om hantering av gångtunnel mellan station Korsvägen och Svenska Mässan Trafikkontoret 2022-05-09
2. Yttrande, exploateringsförvaltning över förslag till detaljplan för Svenska Mässan, nytt höghus mot Korsvägen (Heden 34:16 m.fl. 2023-02-27)

Ärendet

En gångtunnel mellan Västlänkens station Korsvägens mellanplan och Svenska Mässans entré har funnits med som en möjlig åtgärd under en längre period.

Syftet med gångtunneln är att erbjuda en genare koppling från Västlänken till Svenska Mässan och evenemangsområdet. Utan en gångtunnel på plats kommer fotgängare att färdas via Västlänkens östra uppgång och över spår och körbana för att ta sig till evenemangsområdet. Gångtunneln bedöms framförallt fylla en funktion vid större evenemang där ett stort flöde av fotgängare kan tänkas vilja ta sig mellan Västlänken och exempelvis Svenska Mässan eller Scandinavium.

Trafikkontoret gav konsultfirman WSP i uppdrag att under hösten 2021 beskriva förutsättningarna och kostnaderna för att få till stånd en gångtunnel, enligt bild nedan.



I WSP:s förstudie har bland annat brand- och utrymmestekniska krav beskrivits, liksom konstruktion och grundläggning. Två olika sätt att utföra tunneln har bedömts, dels konventionell byggmetod med öppet schakt, dels tryckt tunnel som innebär att en tunnel trycks under marken med hjälp av domkrafter, givet att förutsättningarna tillåter detta. Genomförande med schakt bedöms vara mer förutsägbar, men innebär å andra sidan konflikt med befintlig trafik i markplan, och bedöms kräva bland annat spårstopp. En lösning med tryckt tunnel medför betydligt mindre trafikstörningar, men bedöms vara behäftad med fler osäkerheter.

I förstudien har kostnaden för utförande enligt konventionell byggmetod bedömts. Investeringskostnaden hamnar i spannet 135–180 miljoner kronor. Någon bedömning av kostnaden för utförande med tunneltryckning har inte gjorts, men i PM:et beskrivs att tunneltryckning är betydligt dyrare och osäkrare än konventionell metod.

Diskussion om medfinansiering från Svenska Mässan av upp till halva investeringsbeloppet har förts under en längre tid, men ingen överenskommelse har nåtts.

Trafikkontoret ser att gångtunneln kan få vissa positiva nyttor i form av förkortad restid för fotgängare och färre konflikter mellan fotgängare och bil- och kollektivtrafik. Förvaltningen bedömer emellertid att de positiva nyttorna inte står i proportion till gångtunnelns bedömda investeringskostnad. En översiktlig samhällsekonomisk bedömning har genomförts, baserat på tidigare analyser av fotgängarflöden till och från Västlänkens station Korsvägen. För att gångtunneln ska kunna sägas vara

samhällsekonomiskt motiverad krävs att åtminstone 6 000 fotgängare per dygn får en restidsvinst på cirka en minut. Utifrån tidigare analyser, vilka legat till grund för dimensioneringen av Korsvägens trafiklösning, är det betydligt färre än så som kan tänkas nyttja tunneln.

Det finns även en trygghetsaspekt, som innebär att det kan finnas fotgängare som hellre färdas i markplan än i en gångtunnel. På andra platser i staden har gångtunnlar tagits bort och ersatts av korsningar i markplan.

Ur ett stadslivsperspektiv finns det dessutom, i de flesta fall, fördelar med att låta fotgängare färdas i markplan, då det skapar liv och rörelse vid platsen.

Mot bakgrund av ovanstående avser trafikkontoret inte att gå vidare med projektering och byggnation av gångtunneln.

Sammantaget finns ett antal förutsättningar som talar mot att behålla gångtunneln i planen:

- Det finns beslut om att den nya arenan byggs på platsen för nuvarande Vallhallabadet längre öster ut, vilket innebär att troliga gångstråk kommer att ändras, vilket i sin tur kan minska motivet för en extra tunnel vid Korsvägen.
- I dagsläget finns ingen beslutad finansiering för en gångtunnel (vilket också poängteras i exploateringsnämndens yttrande)
- 2026 ska Trafikverket lämna ytor så att staden kan påbörja arbete med genomförandet av tidigare antagen detaljplan för Korsvägen. Aktuell detaljplan beräknas inte ha vunnit laga kraft då, vilket skulle innebära att gångtunneln ska genomföras efter delar av Korsvägens färdigställande, vilket i sin tur skulle innebära att nyligen färdigställda delar skulle behöva grävas upp igen.
- Om man oavsett ovan väljer att bygga gångtunnel, måste projekteringen av denna inordnas i övrig projektering av Korsvägen. Tidplanen för denna är i dagsläget inte helt klar, men indikationer ges att det i så fall behöva startas tämligen omgående.

Beskrivning av ärendet

Byggnadsnämnden beslutade 2018-06-21 att ge positivt planbesked för planläggning för Svenska mässan, samt att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att upprätta detaljplan.

Planområdet är beläget vid Korsvägen, cirka 1,5 km från Göteborgs centralstation. Planområdet ägs av Svenska Mässans stiftelse och kommunen.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för uppförandet av ett höghus vid Korsvägen. Planförslaget möjliggör också ombyggnation av fasad mot Skånegatan med en fasad som kan öppna upp mässhallens bottenvåning samt nya verandor för utevistelse.

Detaljplanen möjliggör också för en uppgång från en eventuell gångtunnel från blivande järnvägsstation under Korsvägen.

Exploaterings förvaltningen skriver i sitt samrådsyttrande följande.

Planförslaget möjliggör för en uppgång från en eventuell gångtunnel från blivande järnvägsstation under Korsvägen. För närvarande pågår inte någon planering av en sådan gångtunnel. Om gångtunneln ska vara kvar i planförslaget krävs fler utredningar kring

genomförandefrågor och ekonomi samt ett ställningstagande gällande finansiering.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Utifrån beskrivna förutsättningar ovan, bedömer förvaltningen att tillräckliga motiv och ekonomiska incitament saknas för ett genomförande av en gångtunnel mellan Västlänkens station Korsvägen och planområdet.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Henrik Kant

Stadsbyggnadsdirektör

Henrik Levin

Tf. Avdelningschef Detaljplan